

Phân tích khổ thơ đầu trong bài thơ Sang thu của Hữu Thỉnh

*“Bỗng nhận ra hương ổi
Phả vào trong gió se
Sương chùng chình qua ngõ
Hình như thu đã về”.*

Dàn ý Phân tích khổ thơ đầu trong bài thơ Sang thu - Bài mẫu 1

1. Mở bài

Giới thiệu tác giả Hữu Thỉnh, bài thơ Sang thu và khổ thơ đầu tiên của bài thơ.

Lưu ý: Học sinh tự lựa chọn cách viết mở bài trực tiếp hoặc gián tiếp tùy thuộc vào năng lực của bản thân mình.

2. Thân bài

*“Bỗng nhận ra hương ổi
Phả vào trong gió se
Sương chùng chình qua ngõ
Hình như thu đã về”.*

- Những dấu hiệu của mùa thu:

Hương ổi: đặc trưng của mùa thu, báo hiệu mùa thu đã về.

Gió se: gió không mang hơi nóng bức, oi ả của mùa hè mà trở nên dịu mát, se lạnh.

Sương: thấp hơn, trùng xuống, lững lờ trôi.

→ Đây là những sự vật gần gũi, thân thuộc với mùa thu ở miền quê thanh bình, tĩnh lặng, bình yên.

- Động từ thể hiện cách cảm của tác giả:

Phả: động từ chỉ hành động mạnh mẽ.

Chùng chình: tạo cảm giác chậm chạp, lững thững.

Hình như: mong lung, không chắc chắn, tác giả không chắc mùa thu đã về nhưng đã cảm nhận được vẻ đẹp và tín hiệu của mùa thu.

→ Bức tranh mùa thu được tác giả Hữu Thỉnh khắc họa qua hình ảnh, cách nhìn, cảm nhận và cả tận hưởng: hương ổi, gió, sương,... đây là sự kết hợp của nhiều giác quan khác nhau mang qua bốn câu thơ ngắn ngủi nhưng cũng đủ làm cho bạn đọc hình dung ra những đặc trưng của mùa thu và bức tranh mùa thu nơi quê nhà thanh bình như được hiện ra rõ nét hơn, đẹp đẽ hơn.

3. Kết bài

Khái quát lại nội dung, ý nghĩa của đoạn thơ và khẳng định lại giá trị của bài thơ trong nền văn học.

Dàn ý Phân tích khổ thơ đầu trong bài thơ Sang thu - Bài mẫu 2

1. Phân tích đề

Yêu cầu: phân tích nội dung khổ thơ đầu bài Sang thu.

Đối tượng, phạm vi đề bài: các câu thơ, từ ngữ, chi tiết tiêu biểu trong khổ 1 bài thơ Sang thu.

Phương pháp lập luận chính: Phân tích.

2. Hệ thống luận điểm

Luận điểm 1: Thiên nhiên sang thu được cảm nhận từ những gì vô hình.

Luận điểm 2: Cảm nhận ban đầu của nhà thơ về cảnh sang thu.

3. Lập dàn ý chi tiết

a) Mở bài

Giới thiệu về tác giả Hữu Thỉnh: Hữu Thỉnh (1942) là một nhà thơ viết nhiều về con người và cuộc sống thiên nhiên.

Giới thiệu bài thơ Sang thu: Sang thu (1977) là một bài thơ xuất sắc của Hữu Thỉnh viết về mùa thu, thể hiện một bức tranh thu trong sáng, đáng yêu ở vùng nông thôn đồng bằng Bắc Bộ.

Dẫn dắt vấn đề và trích dẫn khổ thơ đầu bài Sang thu: Khổ thơ đầu bài thơ đã để lại cho người đọc những cảm nhận sâu sắc về những biến đổi tinh vi của đất trời và lòng người trong thời khắc giao mùa.

b) Thân bài: Phân tích khổ đầu bài Sang thu

* Luận điểm 1: Thiên nhiên sang thu được cảm nhận từ những gì vô hình.

*“Bỗng nhận ra hương ổi
Phả vào trong gió se
Sương chùng chình qua ngõ”*

“bỗng”: sự ngạc nhiên, bất ngờ → đánh động mọi giác quan để nhận ra sự chuyển mình của trời đất.

“Hương ổi”: làn hương đặc biệt của mùa thu miền Bắc được cảm nhận từ mùi ổi chín rộ.

“phả”: động từ có nghĩa là tỏa vào, trộn lẫn → gợi mùi hương ổi ở độ đậm nhất, thơm nồng quyến rũ, hòa vào trong gió heo may, lan tỏa khắp không gian.

“Sương chùng chình”: những hạt sương nhỏ li ti giăng mắc, đang “cố ý” chậm lại thông thả, nhẹ nhàng, chuyển động chậm chậm. → Hạt sương sớm mai cũng như có tâm hồn

→ Hình ảnh sương chùng chình qua ngõ cùng với hương ổi phả vào trong gió se là những hình ảnh mùa thu ở thôn quê êm ả thanh bình.

* Luận điểm 2: Cảm nhận ban đầu của nhà thơ về cảnh sang thu.

Tất cả các từ: “bỗng, phả, hình như” đều bộc lộ rõ tâm trạng ngỡ ngàng, cảm xúc băng khuâng trước những phát hiện thú vị báo thu về:

"Hình như thu đã về"

"Hình như": một chút nghi hoặc, một chút băng khuâng không thật rõ ràng.

→ Đúng là một trạng thái cảm xúc của thời điểm chuyển giao. Thu đến nhẹ nhàng quá, mơ hồ quá. Câu hỏi như là một lời thông báo nhẹ nhàng rằng thu đã đến với tất cả chúng ta.

→ Tác giả cảm nhận tín hiệu mùa thu về ở không gian gần bằng nhiều giác quan và sự rung cảm tinh tế.

→ Bằng tất cả các giác quan: khứu giác, xúc giác và thị giác, nhà thơ cảm nhận những tín hiệu đặc trưng của mùa thu đều hiện diện (“hương ổi”, “gió se” và “sương”).

* Nhận xét về đặc sắc nghệ thuật của khổ thơ

Khả năng quan sát tinh tế

Ngòi bút miêu tả với những nét vẽ gợi tả độc đáo

Thủ pháp nhân hoá

c) Kết bài

Khái quát giá trị nội dung, nghệ thuật của khổ thơ đầu Sang thu.

Cảm nhận của em về khổ thơ.

4. Kiến thức mở rộng

- Hoàn cảnh sáng tác bài thơ:

Năm 1977, ông tham gia trại viết văn quân đội ở một làng ngoại ô Hà Nội (nay là Khương Hạ, Thanh Xuân, Hà Nội).

Đất nước ta lúc này vừa trải qua chiến tranh, cuộc sống thanh bình đã trở lại.

Trong cái mơ hồ phảng phất gió thu và lá thu đang ngả màu, nhà thơ đã trèo lên cây ổi chín vàng trong cả một vườn ổi bạt ngàn ở nơi này. Bài thơ bắt lên từ đó, ngay khi nhà thơ còn ngồi trên cây ổi, những vần thơ được “được làm trong đầu” chứ chưa đụng chạm gì đến giấy bút.

- Về “chìa khóa” của bài thơ, nhà thơ tâm sự:

“Cuối bài thơ tôi đề là “Thu 1977”. Đây là chìa khóa của bài thơ mà rất nhiều người giảng về bài thơ này không hiểu hoặc không chú ý. Nếu chú ý thì sẽ hiểu thêm được rằng đây là một trong những mùa Thu đầu tiên của người lính vừa bước ra khỏi chiến tranh. Nếu như họ là lính trong thời chiến họ mới hiểu được rằng đôi lúc chúng tôi đã rất mong trên đầu không có tiếng máy bay dù chỉ để được đi tắm giặt, đi hái rau hoặc tranh thủ đọc vài trang sách, mà cũng không có. Suốt ngày người lính trong thời chiến phải đối diện với tiếng súng nổ, tiếng bom rơi và tiếng động cơ phản lực... Chính vì vậy mà có lúc nào đó không phải nghe những âm thanh ấy thì quả là quý giá vô cùng”.

Phân tích khổ thơ đầu tiên trong bài thơ Sang Thu của Hữu Thỉnh - Bài mẫu 1

Năm tháng trôi qua, nhiều thứ đã trở thành dĩ vãng tuy nhiên những giá trị thì vẫn trường tồn cùng thời gian và gây ấn tượng sâu sắc với thế hệ đi sau. Có thể lúc bấy giờ có rất nhiều tác phẩm văn học tiêu biểu, nhưng mãi sau này chúng ta vẫn còn ấn tượng và yêu quý nhà thơ Hữu Thỉnh cùng bức tranh mùa thu xinh đẹp với tình yêu tha thiết của tác giả dành cho mùa thu thông qua bài thơ Sang thu. Mở đầu bài thơ là những dấu hiệu mùa thu đã về:

*“Bỗng nhận ra hương ổi
Phả vào trong gió se
Sương chùng chình qua ngõ
Hình như thu đã về”.*

Mùa thu ở đồng quê gắn liền với hương ổi, một đặc trưng không thể thiếu. Mùa thu đến không hề báo trước khiến nhà thơ giật mình vì “bỗng” ngửi thấy hương ổi. Hương ổi không thoảng trong gió mà phả vào gió - một động từ mạnh, một cách

dùng từ mới mẻ trong thơ của Hữu Thỉnh mang đến cho bạn đọc một cách nhìn khác về mùa thu đến. Bên cạnh hương ổi là ngọn gió, gió không mang hơi nóng như mùa hè mà se se mát lạnh làm lòng người dịu êm. Làn sương như thấp hơn, trùng xuống, lững lờ trôi thật chậm như muốn cảm nhận được trọn vẹn không khí mùa thu. Đây vốn là những sự vật gần gũi, thân thuộc với mùa thu ở miền quê thanh bình, tĩnh lặng, bình yên nhưng dưới ngòi bút tài tình của tác giả, nó trở nên đẹp đẽ, thanh cao và đáng yêu lạ thường.

Bức tranh mùa thu được tác giả Hữu Thỉnh khắc họa qua hình ảnh, cách nhìn, cảm nhận và cả tận hưởng: hương ổi, gió, sương,... đây là sự kết hợp của nhiều giác quan khác nhau mang qua bốn câu thơ ngắn ngủi nhưng cũng đủ làm cho bạn đọc hình dung ra những đặc trưng của mùa thu và bức tranh mùa thu nơi quê nhà thanh bình như được hiện ra rõ nét hơn, đẹp đẽ hơn.

Đoạn thơ nói riêng và bài thơ nói chung không chỉ mang đến cho bạn đọc một bức tranh mùa thu bình dị mà còn góp phần làm phong phú kho tàng văn học Việt Nam. Nhiều năm tháng qua đi nhưng bài thơ vẫn giữ nguyên vẹn giá trị ban đầu của nó và để lại ấn tượng sâu sắc trong lòng nhiều thế hệ bạn đọc.

Phân tích khổ thơ đầu tiên trong bài thơ Sang Thu của Hữu Thỉnh - Bài mẫu 2

"Sang thu" là một áng thơ xinh xắn dâng tặng Nàng Thu của một thi nhân - một thi nhân yêu quý mùa thu như bao thi nhân khác - Hữu Thỉnh. Bài thơ có khổ thơ mở đầu thật hay:

*"Bỗng nhận ra hương ổi
Phả vào trong gió se
Sương chùng chình qua ngõ
Hình như thu đã về".*

Những câu thơ mở đầu bài thơ giản dị đến bất ngờ:

*"Bỗng nhận ra hương ổi
Phả vào trong gió se".*

"Bỗng" là bỗng nhiên, là bất ngờ, bất chợt. Đặt chữ "bỗng" ở đầu khổ thơ, đầu bài thơ để tất cả giác quan của ta được đánh động, phải giật mình mà chú ý đón nhận mọi biến đổi của đất trời. Biến đổi đầu tiên thu hút sự chú ý của nhà thơ là mùi hương nồng nàn của trái ổi chín thơm lừng. Ổi đã bắt đầu ủ mình để chín tự bao giờ và cũng lặng lẽ tỏa hương tự bao giờ nhưng vào khoảnh khắc này hương ổi mới đủ nồng nàn đánh thức giác quan của thi nhân. Hương thơm ấy rất mạnh, rất nồng nàn, ngào ngạt có vậy mới "phả vào trong gió se". Ổi phải chín đến nhường nào, thơm ngon đến nhường nào hương thơm của nó mới đủ mạnh để tạo ra một sự lan tỏa như vậy trong không gian. Thử hương thơm ấy lại lan tỏa trong làn gió se nhẹ nhẹ ren rét. "Gió se" là gió heo may, chúng đến với nhân gian vào mỗi dịp đầu thu làm tê tê, gai gai những cánh tay trần mềm mại. Trước Cách mạng, Xuân Diệu đã từng mang gió se đến cho người đọc với những thoáng rung mình ớn lạnh: "Những luồng run rẩy rung rinh lá". Nhưng câu thơ của Hữu Thỉnh lại đưa mùa thu đến bên ta êm ái, dịu dàng biết bao. Viết về những làn sương mùa thu, nhà thơ cũng có cách viết thật duyên dáng: "Sương chùng chình qua ngõ". "Chùng chình" là cố ý làm chậm lại. Thủ pháp nhân hoá đã biến sương thành những cô bé, cậu bé nghịch ngợm đùa đưa náu mình trong ngõ xóm, chùng chình chẳng muốn tan đi.

Làng quê yêu mến diu bước chân thi nhân đi từ hương ổi đến gió se... Rồi khi lạc giữa làn mây sớm chùng chình thì nhà thơ không nén nổi niềm xúc động, ông khe khẽ thì thầm: "Hình như thu đã về". Từ "hình như" diễn tả tâm trạng ngỡ ngàng băn khoăn rất tinh tế của nhà thơ khi ngỡ ngàng nhận ra "thu đã về".

Khổ thơ đầu tiên của bài thơ "Sang thu" đặc biệt dịu dàng tinh tế, nó diễn tả những biến đổi tinh vi của đất trời và lòng người trong thời khắc giao mùa được chờ đợi rất nhiều trong năm: từ hạ chuyển sang thu. Khổ thơ đã góp phần quan trọng tạo nên bài thơ "Sang thu", một áng thơ thu duyên dáng và tài tình trong thi đề mùa thu quen thuộc của văn học Việt Nam.

Phân tích khổ thơ đầu tiên trong bài thơ Sang Thu của Hữu Thỉnh - Bài mẫu 3

Dẫu biết rằng bốn mùa luân chuyển: hết xuân đến hạ, thu sang rồi lại đông tới, ta vẫn thấy ngỡ ngàng khi quên đi nhịp sống sôi động hàng ngày mà lắng nghe tiếng mùa thu đi, cảm nhận những thời khắc đặc biệt. Đọc Sang thu của Hữu Thỉnh, ta được sống lại những giây phút giao mùa tinh tế đầy ý vị mà bấy lâu ta hờ hững. Đó sẽ là lúc hồn ta rung lên những cảm nhận dung dị:

Bỗng nhận ra hương ổi

.....
Hình như thu đã về

Chỉ với bốn câu thơ ngắn, Hữu Thỉnh đã đem đến cho chúng ta những cảm nhận sâu sắc về thiên nhiên. Những tín hiệu của mùa thu với những nét phác họa tài hoa: hương ổi, gió se, sương chùng chình giản dị mà hiện lên đầy gợi cảm.

Tín hiệu đầu tiên của mùa thu là hương ổi, thứ hương thơm quê mùa, dân dã. Hương ổi không nồng nàn. Đó là thứ hương dịu dịu, nhẹ nhẹ. Cảm nhận được hương thơm đặc trưng của mùa thu ấy, nhà thơ còn thể hiện rất khéo cái khí thu trong lành. Nếu như mùa xuân ẩm ướt, mùa hè nóng nực, mùa đông khô hanh thì mùa thu trong mát. Tuy có chút ẩm của hơi sương nhưng khí thu lại có độ trong khiến người ta có thể cảm nhận hương thơm dịu nhẹ lan tỏa trong không gian.

"Phả" vốn là một động tác mạnh gợi một cái gì đó đột ngột. Thế nhưng câu thơ: "Bỗng nhận ra hương ổi. Phả vào trong gió se" rất nhẹ bởi động thái phả ấy lại vào không gian trong gió se – vô hình chứ không phải hữu hình. Câu thơ ngắn mà có cả gió cả hương. Hương là hương ổi, gió là gió se. Đây là những nét riêng của mùa thu vùng đồi trung du miền Bắc. Gợi được như vậy hẳn cái tình quê của Hữu Thỉnh phải đậm đà lắm.

Câu thơ: "Bỗng nhận ra hương ổi. Phả vào trong gió se" còn có cái cảm giác ngỡ ngàng bối rối: bỗng nhận ra. Nhận ra hương ổi giống như một sự phát hiện nhưng ở đây là phát hiện ra mùi hương vẫn vương vấn mà bấy lâu nay con người hờ hững. Chính vì sự phát hiện ra cái gần gũi xung quanh mình cho nên con người mới có cảm giác ngỡ ngàng đôi chút bối rối ấy.

Tiếp nối những tín hiệu mùa thu là hình ảnh: sương chùng chình qua ngõ. Một hình ảnh đầy ấn tượng. Sương được cảm nhận như một thực thể hữu hình có sự vận động – một sự vận động chậm rãi. Từ láy chùng chình làm hiện hình tạo vật, làm ta như thấy một sự dềnh dàng, gợi cảnh thu sống động trong tĩnh lặng, thoáng thả yên bình. Hình ảnh sương chùng chình qua ngõ cùng với hương ổi phả vào trong gió se thực là những hình ảnh mùa thu ở thôn quê êm ả thanh bình.

Như vậy, tín hiệu mùa thu được cảm nhận bằng cả khứu giác (hương ổi), cả thị giác (sương). Những tín hiệu, bởi vậy, tạo nên ấn tượng mới mẻ với những liên

tưởng mơ hồ, chập chờn không rõ nét. Phải vậy chăng mà nhà thơ, khi đã cảm nhận những nét riêng của mùa thu, vẫn còn dè dặt: Hình như thu đã về.

Giống như một sự hoài nghi: hình như, giống như tự vấn lòng mình. Thế nhưng thực ra là một lời thông báo – một thông báo rất nhẹ nhàng, ý vị. Không phải là một lời khẳng định, một tiếng reo vui. Câu thơ của Hữu Thỉnh như có chút gì thâm trầm, kín đáo rất hợp với cách nghĩ, cách nói của người dân quê.

Khổ thơ ngắn mà đã để lại cho ta biết bao rung động. Ta như cảm thấy một hồn quê, một tình quê đi về trong câu chữ làm lòng ta ấm áp. Hình ảnh quê hương như càng thêm gần gũi, yêu mến.

Mùa thu lặng lẽ và nhẹ nhàng. Những hình ảnh thơ cứ vương vấn mãi trong hồn. Có một cái gì thật êm, dịu dàng toát lên từ đoạn thơ ấy. Quả thực ta thấy lòng thanh thản vô cùng mà lại vô cùng nôn nao nhớ đến những miền quê xa vắng trong nắng thu khi đọc mấy câu thơ của Hữu Thỉnh.

Phân tích khổ thơ đầu tiên trong bài thơ Sang Thu của Hữu Thỉnh - Bài mẫu 4

Cuối hạ, thu đến mang theo những cảm xúc bất chợt để lại trong lòng người những bồi hồi, xao xuyến về một mùa thu nồng nàn, êm ái. Ngày hạ đi để nhường chỗ cho nằng thu dịu dàng bước tới, sự chuyển mình giữa hai mùa thật nhẹ nhàng và ngập ngừng như lưu luyến, vẫn vương một cái gì đó của thời đã qua. Khoảnh khắc ấy thật đẹp, nhưng không phải ai cũng dễ dàng nhận thấy. Riêng nhà thơ Hữu Thỉnh thì khác, ông đã có một cái nhìn thật tinh tường, một cảm nhận thật sắc nét và một cách sống hòa hợp với thiên nhiên nên mới có thể vẽ lại bức tranh in dấu sự chuyển mình của đất trời qua bài thơ "Sang Thu" – linh hồn của cả bài thơ chỉ vền vẹn trong hai từ thể thơ, song ý nghĩa sâu sắc chất chứa trong hai từ ngắn ngủi ấy lại không hề ít. Và có lẽ những ý nghĩa đó, lại tập trung nhiều hơn vào khổ thơ đầu bài thơ:

*"Bỗng nhận ra hương ổi
Phả vào trong gió se
Sương chùng chình qua ngõ
Hình như thu đã về".*

Dẫu biết rằng thời gian bốn mùa luôn luân chuyển hết xuân đến hạ, thu sang rồi đông tới, thế nhưng ta vẫn cảm thấy ngỡ ngàng khi quên đi nhịp sống sôi động hàng ngày mà lắng nghe tiếng mùa thu đi để cảm nhận thời khắc đặc biệt bước chuyển mùa của thiên nhiên. Sang thu của Hữu Thỉnh giúp ta chiêm ngưỡng lại những giây phút giao mùa tinh tế đầy ý vị mà bấy lâu nay ta hững hờ. Đó là lúc hồn ta run lên những cảm nhận dung dị.

Chỉ với bốn câu thơ ngắn mở đầu, Hữu Thỉnh đã đem đến cho chúng ta những cảm nhận sâu sắc về thiên nhiên. Những tín hiệu của mùa thu với những nét phác họa tài hoa: hương ổi, gió se, sương chùng chình giản dị mà hiện lên đầy gợi cảm. Không phải là sắc "mơ phai" hay hình ảnh "con nai vàng ngơ ngác" mà là hương ổi thân quen nơi vườn mẹ đã đánh thức những giác quan tinh tế nhất của nhà thơ:

*"Bỗng nhận ra hương ổi
Phả vào trong gió se"*

Từ "bỗng" được gieo lên trong niềm ngỡ ngàng, ngạc nhiên. Từ bao giờ nhỉ, thu về? Tất cả đến với tác giả nhẹ nhàng, mà đột ngột quá, thu về với đất trời quê hương, với lòng người mà không hề báo trước. Để rồi trong giây phút ngỡ ngàng ấy, nhà thơ mới chợt nhận ra hương ổi. Vì sao lại là hương ổi mà không phải là các hương vị khác? Người ta có thể đưa vào bài thơ về mùa thu các hương vị ngọt ngào của ngô đồng, cốm xanh, hoa ngâu,... nhưng Hữu Thỉnh thì không. Giữa tiết trời cuối hạ đầu thu, ông nhận ra hương vị chua chua, ngòn ngọt của những quả ổi chín vàng ươm. Hương ổi, thứ hương thơm quê mùa, dân dã. Hương ổi không nồng nàn. Đó là thứ hương dịu dịu, nhẹ nhẹ. Hương vị ấy đơn sơ, mộc mạc, đồng nội, rất quen thuộc của quê hương. Thế mà ít ai nhận ra sự hấp dẫn của nó. Bằng cảm nhận tinh tế, bằng khứu giác, thị giác, nhà thơ đã chợt nhận ra dấu hiệu của thiên nhiên khi mùa thu lại về. Chúng ta thật sự rung động trước cái "bỗng nhận ra" ấy của tác giả. Chắc hẳn nhà thơ phải gắn bó với thiên nhiên, với quê hương lắm nên mới có được sự cảm nhận tinh tế và nhạy cảm như thế!

Dấu hiệu của sự chuyển mùa còn được thể hiện qua ngọn gió se mang theo hương ổi chín. Gió se là một làn gió nhẹ, mang chút hơi lạnh, còn được gọi là gió heo may. Ngọn gió se se lạnh, se se thổi, thổi vào cảnh vật, thổi vào lòng người một cảm giác mơn man, xao xuyến. Từ "phả" được dùng trong câu thơ mới độc đáo làm sao! "Phả" là một động tác mạnh gợi một cái gì đó đột ngột. Nó diễn tả được tốc độ của gió, vừa góp phần thể hiện sự bất chợt trong cảm nhận: hương ổi có sẵn mà chẳng

ai nhận ra, thế mà Hữu Thỉnh đã bất chợt nhận ra và xao xuyến trước cái hương đồng gió nội ấy.

Câu thơ ngắn mà có cả gió cả hương. Hương là hương ổi, gió là gió se. Đây là những nét riêng của mùa thu vùng đồi trung du miền Bắc. Gọi được như vậy hẳn cái tình quê của Hữu Thỉnh phải đậm đà lắm. Câu thơ: "Bỗng nhận ra hương ổi. Phả vào trong gió se" còn có cái cảm giác ngỡ ngàng bồi hồi: bỗng nhận ra. Nhận ra hương ổi giống như một sự phát hiện nhưng ở đây là phát hiện ra mùi hương vẫn vương vấn mà bấy lâu nay con người hờ hững. Chính vì sự phát hiện ra cái gần gũi xung quanh mình cho nên con người mới có cảm giác ngỡ ngàng đôi chút bồi hồi ấy.

Không chỉ có "hương ổi" trong "gió se" mà tiết trời sang thu còn có hình ảnh:

"Sương chùng chình qua ngõ"

Một hình ảnh đầy ấn tượng. Sương được cảm nhận như một thực thể hữu hình có sự vận động – một sự vận động chậm rãi. Từ chùng chình gợi lên nhiều liên tưởng. Tác giả nhân hóa làn sương nhằm diễn tả sự cố ý đi chậm chạp của nó khi chuyển động. Nó bay qua ngõ, giăng bắc và giậu rào, vào hàng cây khô trước ngõ đầu thôn, làm ta như thấy một sự dửng dăng, gợi cảnh thu sống động trong tĩnh lặng, thông thả yên bình. Nó có cái vẻ duyên dáng, yếu điệu của một làn sương, một hình bóng của thiếu nữ hay của một người con gái nào đấy. Đâu chỉ có thế, cái hay của từ láy "chùng chình" còn là gợi tâm trạng sương dềnh dàng hay lòng người đang tư lự, hay tâm trạng của tác giả cũng "chùng chình"?

Khổ thơ thứ nhất khép lại bằng câu thơ "Hình như thu đã về". Từ "hình như" không có nghĩa là không chắc chắn, mà là thể hiện cái ngỡ ngàng, ngạc nhiên và có chút bàng khuâng. Từ ngọn gió se mang theo hương ổi thơm chín, vàng ươm đến cái duyên dáng, yếu điệu của một làn sương cứ chùng chình không vội vàng trước ngõ, tác giả đã nhận dần nhận ra sự chuyển mình nhẹ nhàng nhưng khá rõ rệt của tiết trời và thiên nhiên trong khoảnh khắc giao mùa bằng đôi mắt tinh tế và tâm hồn nhạy cảm của một thi sĩ yêu thiên nhiên, gắn bó với cuộc sống nơi làng quê.

Khổ thơ ngắn mà đã để lại cho ta biết bao rung động. Ta như cảm thấy một hồn quê, một tình quê đi về trong câu chữ làm lòng ta ấm áp. Hình ảnh quê hương như càng thêm gần gũi, yêu mến.

Mùa thu lặng lẽ và nhẹ nhàng. Những hình ảnh thơ cứ vương vấn mãi trong hồn. Có một cái gì thật êm, dịu dàng toát lên từ đoạn thơ ấy. Quả thực ta thấy lòng thanh thản vô cùng mà lại vô cùng nôn nao nhớ đến những miền quê xa vắng trong nắng thu khi đọc mấy câu thơ của Hữu Thỉnh.

Phân tích khổ thơ đầu tiên trong bài thơ Sang Thu của Hữu Thỉnh - Bài mẫu 5

“Sang thu” là một áng thơ xinh xắn dâng tặng Nàng Thu của một thi nhân - một thi nhân yêu quý mùa thu như bao thi nhân khác - Hữu Thỉnh. Bài thơ có khổ thơ mở đầu thật hay:

*“Bỗng nhận ra hương ổi
Phả vào trong gió se
Sương chùng chình qua ngõ
Hình như thu đã về”.*

Những câu thơ mở đầu bài thơ giản dị đến bất ngờ:

*“Bỗng nhận ra hương ổi
Phả vào trong gió se”.*

“Bỗng” là bỗng nhiên, là bất ngờ, bất chợt. Đặt chữ “bỗng” ở đầu khổ thơ, đầu bài thơ để tất cả giác quan của ta được đánh động, phải giật mình mà chú ý đón nhận mọi biến đổi của đất trời. Biến đổi đầu tiên thu hút sự chú ý của nhà thơ là mùi hương nồng nàn của trái ổi chín thơm lừng. Ổi đã bắt đầu ủ mình để chín tự bao giờ và cũng lặng lẽ tỏa hương tự bao giờ nhưng vào khoảnh khắc này hương ổi mới đủ nồng nàn đánh thức giác quan của thi nhân. Hương thơm ấy rất mạnh, rất nồng nàn, ngào ngạt có vậy mới “phả vào trong gió se”. Ổi phải chín đến nhường nào, thơm ngon đến nhường nào hương thơm của nó mới đủ mạnh để tạo ra một sự lan tỏa như vậy trong không gian. Thứ hương thơm ấy lại lan tỏa trong làn gió se nhẹ nhẹ ren rén. “Gió se” là gió heo may, chúng đến với nhân gian vào mỗi dịp đầu thu làm tê tê, gai gai những cánh tay trần mềm mại. Trước Cách mạng, Xuân Diệu đã từng mang gió se đến cho người đọc với những thoáng rùng mình ớn lạnh: “Những luồng run rẩy rung rinh lá”. Nhưng câu thơ của Hữu Thỉnh lại dặt mùa thu đến bên ta êm ái, dịu dàng biết bao. Viết về những làn sương mùa thu, nhà thơ cũng có cách viết thật duyên dáng: “Sương chùng chình qua ngõ”. “Chùng chình”

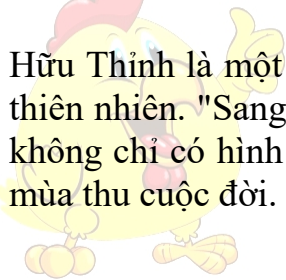
là cố ý làm chậm lại. Thủ pháp nhân hoá đã biến sương thành những cô bé, cậu bé nghịch ngợm đùa đùa náu mình trong ngõ xóm, chùng chình chẳng muốn tan đi.

Làng quê yêu mến diu bước chân thi nhân đi từ hương ổi đến gió se... Rồi khi lạc giữa làn mây sớm chùng chình thì nhà thơ không nén nổi niềm xúc động, ông khe khẽ thì thầm: “Hình như thu đã về”. Từ “hình như” diễn tả tâm trạng ngỡ ngàng băn khoăn rất tinh tế của nhà thơ khi ngỡ ngàng nhận ra “thu đã về”.

Khổ thơ đầu tiên của bài thơ “Sang thu” đặc biệt dịu dàng tinh tế, nó diễn tả những biến đổi tinh vi của đất trời và lòng người trong thời khắc giao mùa được chờ đợi rất nhiều trong năm: từ hạ chuyển sang thu. Khổ thơ đã góp phần quan trọng tạo nên bài thơ “Sang thu”, một áng thơ thu duyên dáng và tài tình trong thi đề mùa thu quen thuộc của văn học Việt Nam

Phân tích khổ thơ đầu tiên trong bài thơ Sang Thu của Hữu Thỉnh - Bài mẫu 6

Hữu Thỉnh là một nhà thơ viết nhiều và hay viết nhiều về con người và cuộc sống thiên nhiên. "Sang thu" là một tác phẩm tiêu biểu viết về mùa thu của ông. Bài thơ không chỉ có hình ảnh thiên nhiên sang thu mà còn có bóng dáng con người trước mùa thu cuộc đời.

*“Bỗng nhận ra hương ổi
Phả vào trong gió se
Sương chùng chình qua ngõ
Hình như thu đã về”.*

Sự biến đổi đất trời lúc sang thu hoặc tín hiệu sang thu (làn gió se) mang theo "hương ổi" nhà thơ ngỡ ngàng băng khuâng xao xuyến trước vẻ đẹp của thiên nhiên trong khoảnh khắc giao mùa ("bỗng", "hình như").

Những biến chuyển trong không gian lúc sang thu được nhà thơ cảm nhận bằng nhiều giác quan và sự rung động tinh tế. "Hương ổi" lan vào không gian phả vào gió se, động từ "phả" là nét đặc sắc của hương ổi, mùi hương ổi lan tỏa vào trong gió với một không gian rộng. "Sương đầu thu" giăng mắc nhẹ nhàng chuyển động chầm chậm nơi ngõ xóm, tác giả đã sử dụng nghệ thuật nhân hóa rất đặc sắc qua động từ "chùng chình". "Dòng sông" trôi thanh thản gợi về êm dịu của bức tranh

thiên nhiên; những cánh chim bắt đầu vội vã, tác giả đã sử dụng nghệ thuật nhân hóa kết hợp với nghệ thuật đối và các từ láy đã mở ra một không gian cao rộng, khoáng đạt.

Cảm giác giao mùa được diễn tả thú vị qua đám mây mùa hạ "vắt nửa mình sang thu" đây là hình ảnh sáng tạo, độc đáo và tạo nét riêng cho tác phẩm. Có lẽ mùa thu đang đến ngõ xóm báo hiệu mùa thu đang đến rất gần. Nắng cuối hạ vẫn còn nồng, còn sáng nhưng nhạt dần. Những cơn mưa cũng vội bớt, tiếng sấm cũng không còn bất ngờ. Tác giả sử dụng từ ngữ vô cùng tinh tế qua từ "vẫn còn bao nhiêu", "vội dần", "cũng bớt". Hình ảnh sương thu chùng chình nơi ngõ xóm gợi liên tưởng con người băng khuâng xao xuyến bịn rịn trước mùa thu của cuộc đời.

Lúc sang thu bớt đi tiếng sấm bất ngờ. Cũng có thể hiểu hình ảnh hàng cây đứng tuổi không bị bất ngờ, giật mình bởi tiếng sấm nữa. Với hình ảnh có giá trị tả thực về hình tượng thiên nhiên này nhà thơ muốn gửi gắm suy ngẫm của mình: Khi con người đã từng trải thì cũng vững vàng hơn trước những vang động của cuộc đời.

Với cách sử dụng từ ngữ độc đáo, cảm nhận tinh tế sâu sắc, hình ảnh thơ đẹp, ngôn ngữ tinh tế giọng thơ êm đềm. Sang thu thể hiện cảm nhận tinh tế của những chuyển biến nhẹ nhàng của khoảnh khắc giao mùa từ hạ sang thu của miền Bắc. Qua đó thể hiện tình yêu thiên nhiên gắn bó với quê hương của tác giả và triết lý về con người và cuộc đời.

Sang thu là một bài thơ đặc sắc viết về thời điểm chuyển mùa từ cuối hạ sang đầu thu. Bài thơ vừa thể hiện tài năng sự cảm nhận tinh tế của tình yêu đồng thời thể hiện tình cảm của nhà thơ với thiên nhiên mùa thu. Đọc bài thơ chúng ta càng yêu hơn mùa thu thiết tha nồng hậu của quê nhà.

Phân tích khổ thơ đầu tiên trong bài thơ Sang Thu của Hữu Thỉnh - Bài mẫu 7

Bốn mùa trong thiên nhiên đều mang trong nó những nét đẹp quyến rũ rất riêng những có lẽ mùa thu dễ đem lại trong lòng nhiều dư vị, cảm xúc nhất và trở thành nguồn cảm hứng bất tận để người nghệ sĩ chấp bút, cất lên tiếng lòng trước sự kỳ diệu đầy quyến rũ của thiên nhiên. Cái lạnh đầu mùa, những chuyển động tinh tế của thiên nhiên qua từng ngọn cây, kẽ lá đã đi vào những trang thơ với tất cả những gì tinh tế nhất, Và vẻ đẹp ấy đã được nhà thơ Hữu Thỉnh bắt gặp, viết nên

những vần thơ thu bằng khuông, xao xuyến lòng người. Và nó được thể hiện rõ nhất qua khổ đầu của bài thơ “Sang thu”.

Hữu Thỉnh tên thật là Nguyễn Hữu Thỉnh, ông sinh ra ở mảnh đất Vĩnh Phúc. Thế giới nghệ thuật trong thơ ông mang nhiều dấu ấn đậm nét. Đó là thành quả một đời tích lũy của tư duy nghệ thuật mạnh mẽ, hiệu quả. Đọc con đường thơ, Hữu Thỉnh đã nỗ lực tìm kiếm không ngừng, đổi mới sáng tạo từ truyền thống sang hiện đại. Và “Sang thu” là một trong những tác phẩm thể hiện rõ nhất tinh thần ấy của ông. Năm 1977, “Sang thu” ra đời, nằm trong tập thơ “Từ chiến hào đến thành phố” (1991). “Sang thu” là một bức thông điệp lúc giao mùa. Mùa hạ dần qua, mùa thu tới, khoảnh khắc ấy được diễn tả bằng sự rung cảm tinh tế, sự trải nghiệm sâu sắc của nhà thơ.

Trong thơ ca, nhiều nhà thơ đã dùng những hình ảnh biểu tượng để diễn tả mùa thu đang gần kề. Với Xuân Diệu đó sắc “mơ phai” của lá dật trên muôn cây:

*Đây mùa thu tới, mùa thu tới
Với sắc mơ phai dật lá vàng*

(Đây mùa thu tới)

Và với Hữu Thỉnh là vị “hương ổi” của vườn quê phả vào trong làn gió đặc trưng của mùa thu. Cái hương vị nồng nàn ấy luôn khiến con tim ta xao xuyến:

*Bỗng nhận ra hương ổi
Phả vào trong gió se*

Hữu Thỉnh thể hiện sự tài tình khi sử dụng ngôn ngữ một cách điêu luyện. Chữ “bỗng” bật ra trong sự bất ngờ đầy thú vị. Thu đã về với đất trời, với lòng người mà không hề báo trước. Với hai câu thơ với hàng loạt những hình ảnh mang tính biểu trưng, Hữu Thỉnh đã đưa đến cho chúng ta những cảm nhận sâu sắc mùi vị của thiên nhiên. Đó là mùi thơm của hương ổi, cái lạnh nhẹ nhàng chạm vào da thịt của gió se. Tại sao không phải là những hương vị khác như ngô đồng trong thơ Bích Khê, mùi hương cốm mới trong thơ Nguyễn Đình Thi. Với Hữu Thỉnh, mùa thu đến với ông qua mùi thơm của hương ổi, thứ hương thơm dân dã, bình dị của đồng quê. Nó không rõ ràng như hương ngô đồng, hay nồng nàn như mùi cốm mới mà nó là thứ hương thoảng qua. Hương vị ấy đơn sơ, mộc mạc, gợi những gì làng quê nhất. Gió se là làn gió nhẹ lướt qua, mang theo một hơi lạnh. Huy động

khứu giác để cảm nhận mùi thơm của hương ổi, xúc giác để cảm nhận cái lạnh của gió se, mùa thu như lan tỏa khắp không gian nơi vườn thôn, ngõ xóm. Có lẽ rằng, phải yêu thiên nhiên, gắn bó với mảnh đất nơi miền quê lắm thì Hữu Thỉnh mới viết được những vần thơ nhưng vậy?

"Phả" vốn là một động tác mạnh gợi một cái gì đó đột ngột, nó diễn tả cái tốc độ của gió, vừa diễn tả sự bất chợt trong cảm nhận. Một cái gì đó thật nhẹ nhàng, êm ái. Nó gợi hình dung về hương ổi chín, về sự vận động của gió đưa hương. Hương ổi thơm như hòa quyện lại, luồn vào trong gió se. Một câu thơ ngắn mà chứa cả gió cả hương Câu thơ ngắn mà có cả gió cả hương. Những đặc trưng thu ấy chỉ tìm được ở những vùng quê miền Bắc, bởi vậy chỉ qua hai câu thơ, ta đã thấy tình cảm gắn bó với quê hương của nhà thơ. Mùa thu trong thơ Hữu Thỉnh không chỉ là hương ổi, là gió se mà còn là hình ảnh những màn sương sớm:

Sương chùng chình qua ngõ

Sương được miêu tả như một thực thể hữu hình có sự vận động – một sự vận động chậm rãi. Không chỉ cảm nhận mùa thu bằng khứu giác, xúc giác mà giờ đây nhà thơ còn huy động cả thị giác để toàn tâm, toàn ý cảm nhận mùa thu về. Nghệ thuật nhân hóa cùng với việc sử dụng từ láy khiến mùa thu như có ý chậm lại, ghé thăm vào từng con phố, ngõ xóm nhỏ không muốn đi. Tất cả tạo nên một bức tranh thu nơi thôn quê yên ả, thanh bình. Nhà thơ đã đón nhận thu về bằng cả tấm lòng và tâm hồn mình. Những tín hiệu gây ấn tượng mới lạ bởi sự mong manh, mơ hồ, không rõ nét. Phải vậy chăng mà nhà thơ, khi đã cảm nhận những nét riêng của mùa thu, vẫn còn dè dặt để thốt lên rằng:

Hình như thu đã về

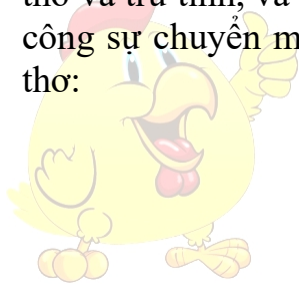
Hai chữ “hình như” gợi ra một cảm giác đầy mơ hồ, mong manh giống như một sự tự vấn lòng mình. Thế nhưng thực ra là một lời thông báo – một thông báo rất nhẹ nhàng, ý vị. Mùa thu giờ đây như xâm chiếm cả không gian, thời gian. Bằng cái nhìn tinh tế, nhạy cảm của một nhà thơ, chỉ với một khổ thơ với hai mươi tiếng đã để lại cho người đọc biết bao rung động về khoảnh khắc giao mùa của đất trời thật ngỡ ngàng, gợi cảm nhưng cũng thật âm áp.

Thu trong thơ Hữu Thỉnh sâu lắng và nhẹ nhàng, nó vương vấn, thoảng qua mãi trong tâm hồn người đọc về một tiết thu ở đồng quê Bắc Bộ Có một cái gì thật êm, dịu dàng toát lên từ đoạn thơ ấy. Với việc sử dụng ngôn ngữ tinh tế cùng với các

biện pháp nhân hóa, ẩn dụ, “Sang thu” đã thể hiện một bút pháp nghệ thuật thanh, nhẹ, những rung động man mác, bàng khuâng trong thơ Hữu Thỉnh khi khắc họa thành công khoảnh khắc giao mùa của đất trời và những rung động của lòng người. Hơn cả cái khoảnh khắc giao mùa rung động lòng người ấy, là cả một tiếng lòng của một con người thiết tha yêu quê hương, luôn hướng về những gì thân thuộc, gần gũi nhất, một tiếng thu nông nản thiết tha.

Phân tích khổ thơ đầu tiên trong bài thơ Sang Thu của Hữu Thỉnh - Bài mẫu 8

Mùa thu mang đến cho tâm hồn con người những gì nhẹ nhàng và dịu êm nhất. Mùa của sự tĩnh lặng và những rung động sâu sắc nhất khơi gợi nhiều những suy nghĩ tâm tư rung động của mỗi nhà văn nhà thơ. Nếu như mùa thu đi vào thơ Nguyễn Khuyến bình dị, gần gũi; đi vào thơ Nguyễn Đình Thi là tiếng vọng từ đất nước ngàn đời thì mùa thu của Hữu Thỉnh qua bài thơ “Sang thu” thật đẹp, thật nên thơ và trữ tình, và tấm lòng của nhà thơ cũng thật duyên. Bài thơ đã phác họa thành công sự chuyển mùa kỳ diệu của đất trời và của lòng người đặc biệt qua khổ thơ:

*“Bỗng nhận ra hương ổi
Phả vào trong gió dịu.
Sương chùng chình qua ngõ
Hình như thu đã về”*

“Sang thu” là bài thơ ngũ ngôn của Hữu Thỉnh thể hiện một bút pháp nghệ thuật thanh, nhẹ, tài hoa, diễn tả những cảm nhận, những rung động man mác, bàng khuâng của tác giả trước vẻ đẹp và sự biến đổi kỳ diệu của thiên nhiên trong buổi chớm thu. Đối tượng được cảm nhận là cảnh sắc mùa thu nơi đồng quê trên miền Bắc đất nước ta. Khổ trên mở đầu cho bài thơ Sang thu là những cảm xúc khơi nguồn cảm hứng sáng tác của tác giả. Nếu như Xuân Diệu bắt đầu mùa thu với tín hiệu đầu thu là sắc “mơ phai” của lá được bàn tay tạo hóa “dệt” nên giữa muôn ngàn cây:

*“Đây mùa thu tới, mùa thu tới
Với áo mơ phai dệt lá vàng.”*

Nhưng với Hữu Thỉnh là “hương ổi” của vườn quê được “phả vào” trong làn gió thu se lạnh. Cái hương vị nồng nàn ấy nơi vườn nhà mà tuổi thơ mỗi chúng ta sẽ mang theo mãi trong tâm hồn, đi suốt cuộc đời:

*“Bỗng nhận ra hương ổi
Phả vào trong gió dịu.”*

Câu thơ có hương vị ấm nồng của chớm thu ở một miền quê nhỏ. Tín hiệu đầu tiên để tác giả nhận ra mùa thu là “hương ổi”. Mùi hương quê nhà mộc mạc “phả” trong gió thoảng bay trong không gian. “Phả” là một động từ mang ý tác động được dùng như một cách khẳng định sự xuất hiện của hơi thu trong không gian: “hương ổi”, một mùi hương không dễ nhận ra, bởi hương ổi không phải là một mùi hương thơm ngào ngạt, nồng nàn mà chỉ là một mùi hương thoảng đưa êm dịu trong gió đầu thu, nhưng cũng đủ để đánh thức những cảm xúc trong lòng người. Cảm giác bất chợt đến với nhà thơ: “bỗng nhận ra” - một sự bất ngờ mà như đã chờ đợi sẵn từ lâu lắm. Câu thơ không chỉ tả mà còn gợi liên tưởng đến màu vàng ươm, hương thơm lựng, vị giòn, ngọt, chua chua nơi đầu lưỡi của trái ổi vườn quê. “Hương ổi” được hữu hình trong bài “Sang thu” là một cái mới trong thơ, đậm đà màu sắc dân dã của Hữu Thỉnh.

Không chỉ cảm nhận mùa thu bằng khứu giác, xúc giác mà nhà thơ còn cảm nhận màn sương thu trong phút giao mùa. Màn sương hình như cũng muốn tận hưởng trọn vẹn khoảnh khắc vào thu nên chùng chình chưa muốn dời chân:

*"Sương chùng chình qua ngõ
Hình như thu đã về"*

Tác giả sử dụng thành công từ láy tượng hình "chùng chình" gợi cảm giác về sự lưu luyến ngập ngừng, làm ta như thấy một sự dềnh dang, gợi cảnh thu sống động trong tĩnh lặng, thông thả, yên bình. "Chùng chình" là sự ngắt quãng nhịp nhàng, chuyển động chậm chậm hay cũng chính là sự rung động trong tâm hồn nhà thơ? Một chút ngỡ ngàng, một chút băng khuâng, nhà thơ phát hiện ra vẻ đẹp rất riêng của không gian mùa thu. "Hình như" là một từ tình thái diễn tả tâm trạng của tác giả khi phát hiện sự hiện hữu của mùa thu. Nếu các từ ngữ "bỗng nhận ra" biểu lộ cảm xúc ngạc nhiên thì hai chữ “hình như” thể hiện sự phỏng đoán một nét thu mơ hồ vừa chợt phát hiện và cảm nhận. Sự góp mặt của màn sương buổi sáng cùng với hương ổi đã khiến cho nhà thơ giật mình thảng thốt.

Không phải là những hình ảnh đã trở nên ước lệ nữa mà là chi tiết thật mới mẻ, bất ngờ. Xưa nay, mùa thu thường gắn liền với hình ảnh lá vàng rơi ngoài ngõ, lá khô kêu xào xạc... Và ta ngỡ như chỉ những sự vật ấy mới chính là đặc điểm của mùa thu. Nhưng đến với "Sang thu" của Hữu Thỉnh, người đọc chợt nhận ra một làn hương ổi, một màn sương, một dòng sông, một đám mây, một tia nắng. Những sự vật gần gũi thế cũng làm nên những đường nét riêng của mùa thu Việt Nam và chính điều này đã làm nên sức hấp dẫn của "Sang thu".

Đoạn thơ mở đầu diễn biến mạch theo mạch cảm xúc tự nhiên của tác giả vào lúc sang thu. Nghệ thuật nhân hóa và ẩn dụ, cách chọn lọc từ ngữ khá tinh tế là những thành công của Hữu Thỉnh để lại dấu ấn đẹp và sâu sắc trong "Sang thu". Cách sử dụng thể thơ ngũ ngôn thể hiện một cách cảm, cách nghĩ, cách diễn đạt mới mẻ, hàm lắng đọng và hồn nhiên. "Sang thu" là một tiếng lòng trang trải, gửi gắm, báo mùa thu của quê hương đất nước; một tiếng thu nồng hậu, thiết tha.

Bài thơ gợi cho ta hình dung một bức tranh thiên nhiên tươi đẹp vào thời điểm giao mùa hạ - thu ở vùng nông thôn Bắc Bộ. Những câu thơ của Hữu Thỉnh như có một chút gì đó thâm trầm, kín đáo, rất hợp với cách nghĩ, cách nói của người thôn quê. Bài thơ giúp ta cảm nhận được tình cảm thiết tha, tâm hồn tinh tế của nhà thơ giàu lòng yêu thiên nhiên của nhà thơ.

Mời các bạn tham khảo thêm tài liệu tại: [Tài liệu học tập lớp 8](#).